

PĂRINȚI ÎN ERA DIGITALĂ:

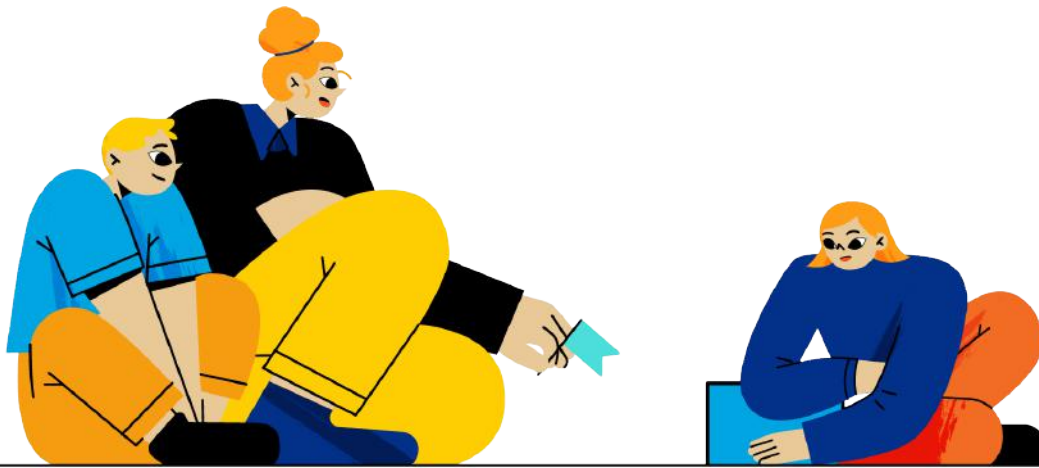
Cum să discutăm cu copiii și adolescenții
despre pericolele internetului?

Kingdom of the Netherlands

Acest proiect este susținut financiar de
Ambasada Regatului Țărilor de Jos.

PĂRINȚI ÎN ERA DIGITALĂ:

Cum să discutăm cu copiii și adolescenții despre pericolele internetului?

Acest proiect este susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos.

Material elaborat de: Asociația eLiberare, iunie 2024.
Grafică: 441 DesignPowerHouse.

Conținut coordonat de practicieni în domeniile antitrafic, social și juridic.

Pentru articolele de lege citate în cuprinsul acestui ghid s-au luat în considerare reglementările legale în vigoare până la data de 1 decembrie 2023.

eliberare.com | Toate drepturile rezervate Asociației eLiberare.

Cuprins

Introducere	2
Traficul de persoane și traficul de minori	6
1.1. Ce este traficul de persoane?	7
1.2. Ce este traficul de minori?	8
1.3. Ce este metoda <i>loverboy</i> ?	9
1.4. Cum acționează un traficant în mediul online?	11
1.5. Cât timp petrec copiii și adolescenții pe internet?	14
Cum să discutăm cu copiii (7-11 ani) despre pericolele internetului?	18
2.1. Înainte de a oferi copilului un dispozitiv personal	20
2.2. Despre consimțământ	23
2.3. Despre social media	27
2.4. Despre chat în jocuri	28
2.5. Despre străini pe internet	35
2.6. Despre ademenirea sexuală	40
2.7. Întrebări utile pentru a începe o discuție cu copilul tău	50
Cum să discutăm cu adolescenții (12-17 ani) despre pericolele internetului?	55
3.1. Despre consimțământul sexual	57
3.2. Despre sexting	63
3.3. Despre șantajul sexual	74
3.4. Despre întâlniri cu persoane cunoscute online	80
3.5. Întrebări utile pentru a începe o discuție cu adolescentul tău	84
4. Cum procedez în cazul în care am o suspiciune?	88
Concluzie	90
Bibliografie	92

Introducere

Dragă părinte,

Imaginează-ți că ai pornit într-o călătorie alături de copilul tău prin fascinantul univers virtual, care a devenit o parte indispensabilă a vieții lui cotidiene. Cu fiecare click, copilul tău deschide cu entuziasm noi uși către informații, interacțiuni și oportunități.

Totuși, în mijlocul acestui labirint digital, nu toate căile duc spre locuri sigure; unele ascund capcane.

Odată cu acest scenariu, apare o întrebare esențială: „Cât de sigură este lumea virtuală pentru copilul tău?”

Agencia Națională Împotriva Traficului de Persoane (ANITP) spune că, în ultimii ani, din ce în ce mai multe victime sunt abordate și apoi manipulate prin intermediul internetului și a rețelelor de socializare.¹

De asemenea, DIICOT² atrage atenția asupra creșterii alarmante a numărului de minori care, la solicitarea unor persoane

cunoscute în mediul virtual, s-au fotografiat și filmat în ipostaze indecente și au trimis materiale prin care ulterior au ajuns să fie șantajați în scopul exploatării.

Pentru a asigura protecția copilului tău online, este important să cunoști pericolele la care acesta poate fi expus și să discuți cu el deschis și empatic despre aceste aspecte.

În acest material vom prezenta cele mai frecvent întâlnite forme de abuz și exploatare online, atât la copiii între 7 și 11 ani, cât și la adolescenții între 12 și 17 ani. De asemenea, ghidul oferă sugestii de conversații cu copilul sau adolescentul tău despre pericolele din mediul online, ce pași trebuie să urmezi atunci când suspectezi că ceva nu este în regulă și cum să gestionezi situația atunci când a avut loc un abuz sau exploatare online.

¹ANITP, *Analiză succintă privind victimele traficului de persoane identificate în anul 2022*, https://anitp.mai.gov.ro/wp-content/uploads/2023/03/Analiza-a-victimelor-traficului-de-persoane-identificate-in-2022_07_07_2023.pdf.

²DIICOT, *Comunicat de presă 23.11.2023*, <https://www.diicot.ro/mass-media/4434-comunicat-de-presa-23-11-2023>.

Pachet Educațional de Prevenire a Traficului de persoane, a abuzului și exploatării sexuale online a copiilor

Recomandăm, de asemenea, un alt aspect important al inițiativei noastre: materialul nostru educațional destinat elevilor, care a fost aprobat de Ministerul Educației Naționale.

Programul educațional de prevenire a traficului de persoane în școli 2023-2024 este special conceput pentru a fi integrat în programul școlar și prezentat de profesori și diriginți.

Te îndemnăm să discuți cu diriginții și profesorii copilului sau adolescentului tău despre posibilitatea de a include acest program în activitățile educaționale, astfel încât mesajele esențiale de prevenire și protecție să ajungă la copilul tău într-un mod eficient și adaptat nevoilor lui.

Acestea fiind spuse, mesajul nostru nu este unul de înfricoșare, ci de încurajare pentru pregătire și colaborare.

Dorim să îți oferim un ghid care include propuneri de posibile conversații pe care le poți avea cu copilul tău și, de asemenea, măsuri de siguranță pentru a preveni situațiile de risc. Te invităm să parcurgem împreună acest drum printr-un dialog deschis și, astfel, să creăm un mediu în care copiii noștri să se dezvolte cu încredere și reziliență în era digitală.

Cu cele mai bune gânduri,

Echipa eLiberare

Pentru început, îți propunem un joc³ prin care poți testa, împreună cu copilul tău, metodele de a explora internetul în siguranță și de a evita posibilele pericole:

³https://beinternetawesome.withgoogle.com/ro_ro/interland

Traficul de persoane și traficul de minori

1.1. Ce este traficul de persoane?

1.2. Ce este traficul de minori?

1.3. Ce este metoda *loverboy*?

1.4. Cum acționează un traficant în mediul online?

1.5. Cât timp petrec copiii și adolescenții pe internet?

1.1. Ce este traficul de persoane?

Traficul de persoane este sclavia erei moderne în care oamenii profită de pe urma controlului și a exploatării altora.

Ca să vorbim de trafic de persoane, trebuie să se întrunească trei mari elemente, după cum este prezentat în graficul de mai jos:

Acțiunea

- recrutarea
- transportul
- transferarea
- adăpostirea
- primirea unei persoane

Mijloacele

- amenințarea sau uz de forță
- constrângere
- răpire
- fraudă
- înșelăciune
- abuz de autoritate
- oferind bani sau beneficii

Scopul

Exploatare, incluzând:

- obligarea la prostituție
- exploatarea sexuală
- exploatare sexuală online
- muncă forțată
- sclavie sau practici analoage
- prelevare ilegală de organe
- cerșetorie forțată
- obligarea la comiterea de infracțiuni
- alte tipuri de exploatare

1.2. Ce este traficul de minori?

Traficul de minori, în comparație cu traficul de persoane, presupune existența acțiunii și a scopului, fără a mai fi nevoie de probarea mijloacelor menționate la infracțiunea de trafic de persoane. Traficul de minori este incriminat prin Articolul 211 Cod Penal.

Astfel, traficul de minori reprezintă:

„(1) Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia [...]

(3) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă.”

Acțiunea

- recrutarea
- transportul
- transferarea
- adăpostirea
- primirea unei persoane

Scopul

- Exploatare, incluzând:
- obligarea la prostituție
 - exploatarea sexuală
 - exploatare sexuală online
 - muncă forțată
 - sclavie sau practici analoage
 - prelevare ilegală de organe
 - cerșetorie forțată
 - obligarea la comiterea de infracțiuni
 - alte tipuri de exploatare

1.3. Ce este metoda *loverboy*?

În calitate de părinți, este important să rămânem informați cu privire la modul în care copiii noștri sunt abordați de către persoane periculoase și să discutăm aceste aspecte cu ei.

Agencia Națională Împotriva Traficului de Persoane (ANITP) a raportat că 70% dintre victimele identificate în anul 2023 au fost recrutate de către persoane aflate în cercul de cunoștințe (prieteni, vecini sau chiar rude) și doar 30% au fost recrutate de persoane necunoscute.

Majoritatea traficanților care își exploatează victimele sexual folosesc metoda *loverboy*, iar în mediul online folosesc anumite tipuri sau toate tipurile de abuz și exploatare sexuală online.

Mai jos sunt câteva semne care pot indica faptul că o persoană din viața copilului tău este un potențial *loverboy*:

- este evaziv sau furios când i se pun întrebări despre viața lui;
- va exagera cu „dovezile de iubire”;
- încearcă să controleze victima;
- încearcă să o izoleze de familie și de prieteni;
- îi pune condiții.

În primele etape ale relației, cel mai probabil, traficanțul va încerca să țină ascunse acele părți din comportamentul său care pot pune o față pe fugă, cum ar fi violența fizică sau verbală. De aceea, trebuie acordată o atenție sporită acelor semnale timpurii care pot dezvălui că aparențele înșală.

1.4. Cum acționează un traficant în mediul online?

Oricine poate deveni ținta unui prădător sexual, însă sunt anumiți factori care predispun un copil la a fi abordat în mediul online de astfel de infractori. Aceștia, în general, sunt în căutarea „prăzii ușoare”, adică a persoanelor care au stimă de sine scăzută, cărora le lipsește afecțiunea sau care nu sunt supravegheați corespunzător.

Următoarele aspecte pot face o țintă din copilul tău:

Cont nesecurizat

Cu cât agresorii obțin mai multe informații despre copil de pe rețelele de socializare, cu atât cresc șansele ca tacticile lor să funcționeze. Uneori, folosesc informațiile pentru a aborda copilul și a pretinde că au multe în comun, iar alteori le folosesc pentru a-l amenința.

Mai mult, pot afla locația copilului dacă observă școala la care merge, locul unde face sport sau alte activități similare, având astfel posibilitatea să îl abordeze direct.

Nume de utilizator cu tentă sexuală

Un prădător sexual va interpreta un nume de utilizator care conține cuvinte precum „sexy”, „pisi”, „dulcica” etc. drept o nevoie de atenție și afecțiune și va încerca să profite de această vulnerabilitate.

Postări cu tentă sexuală

Când un adolescent publică fotografii sau clipuri provocatoare, de exemplu unde este îmbrăcat sumar sau în costum de baie, unde scoate în evidență anumite părți ale corpului sau face alte gesturi cu tentă sexuală, acesta este un semn pentru agresorii sexuali online că probabil este mai deschis la acest subiect și că are nevoie de atenție și afecțiune și vor profita de lucrul acesta.

Postări exagerat de dramatice

Textele de genul „nu mă iubește nimeni” sau „îmi urăsc părinții” deschid ușa prădătorilor sexuali pentru a începe procesul de ademenire online. Când un copil publică asemenea texte, este într-o stare emoțională vulnerabilă și agresorii vor profita de ocazie pentru a empatiza cu el/ea și a-i câștiga încrederea.

În mediul online, un traficant poate fi recunoscut prin pașii inițiali pe care îi face pentru a ademeni victima prin desensibilizarea ei față de discuțiile pe temă sexuală. Cu cât traficantul este mai apropiat de minor, cu atât îi este mai simplu să profite de naivitatea și încrederea acestuia.

De exemplu, un traficant ar putea încerca:

- să atragă un minor într-o discuție pe chat despre acte sexuale;
- să trimită imagini nud sau pornografice cu el însuși sau cu alte persoane unui minor sau să se expună prin livestreaming;
- să solicite unui minor să vizioneze imagini sau filme pornografice;
- să solicite unui minor să efectueze acte sexuale, să se expună sau să trimită o imagine sexuală;
- să realizeze și să partajeze imagini indecente reprezentând minori.

În continuare, prin acest ghid ne propunem să oferim îndrumare în prevenirea pericolelor ce pot fi întâlnite în mediul online și în discuțiile părinților cu copiii și/sau adolescenții lor despre utilizarea în siguranță a internetului.

1.5. Cât timp petrec copiii și adolescenții pe internet?

În era digitală de azi, copiii și tinerii își petrec o parte semnificativă a timpului în mediul online, angajându-se în diverse activități, de la socializare pe rețelele de social media la jocuri online.

Acest trend este alimentat de disponibilitatea largă a dispozitivelor

conectate la internet și integrarea tehnologiei în viața de zi cu zi.

Diversele platforme online oferă o gamă largă de divertisment, interacțiune socială și resurse educaționale, făcându-le parte integrantă din copilăria și adolescența copiilor noștri.

Asociația eLiberare a realizat un *Studiu asupra percepției tinerilor despre riscurile din mediul online*⁴, pentru a înțelege trendurile de utilizare a internetului și gradul de vulnerabilitate a copiilor și tinerilor din România față de pericolul abuzului și exploatării sexuale online. Conform acestui studiu, am ajuns la următoarele concluzii⁵:

Accesul la dispozitive și internet

Telefonul personal este principalul dispozitiv utilizat pentru accesul la internet, fiind menționat de 98% dintre adolescenți, urmat de laptop/PC personal, menționat de 67% dintre ei, dar semnificativ mai mult în rândul celor din mediul urban (73%) vs rural (48%).

⁴Asociația eLiberare, *Raport de cercetare cantitativ. Studiu asupra percepției tinerilor despre riscurile din mediul online*, februarie 2023.

⁵*Ibidem*, pp. 5-9.

Timpul de utilizare a internetului

În medie, tinerii petrec 4,4 ore online zilnic, cu o ușoară creștere a timpului petrecut în rândul fetelor (4,5 vs 4,4 ore). În ceea ce privește intervalele de vârstă, se observă că cei între 15-17 ani petrec în medie 4,3 ore, iar segmentul 18-21 este cel mai activ online, cu o medie de 4,6 ore zilnic.

Utilizarea platformelor de social media pe grupuri de vârstă

Vârste 0 - 5 ani

Utilizarea rețelelor sociale începe surprinzător de devreme, chiar și printre copiii cu vârste între 0-5 ani, în special pe platforme ca TikTok, Facebook și Instagram.

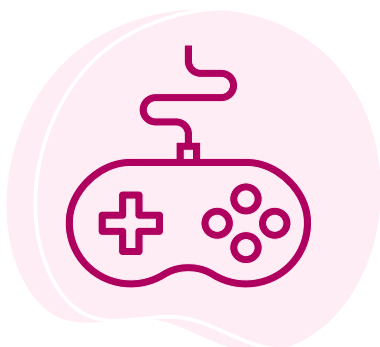

Vârste 6 - 12 ani

Instagram și TikTok sunt cele mai populare platforme, indicând că platformele cu conținut vizual și video scurt sunt preferate de copiii de vârstă școlară. Creșterea utilizării Discord poate sugera, de asemenea, o implicare timpurie în activități legate de comunitate și jocuri.

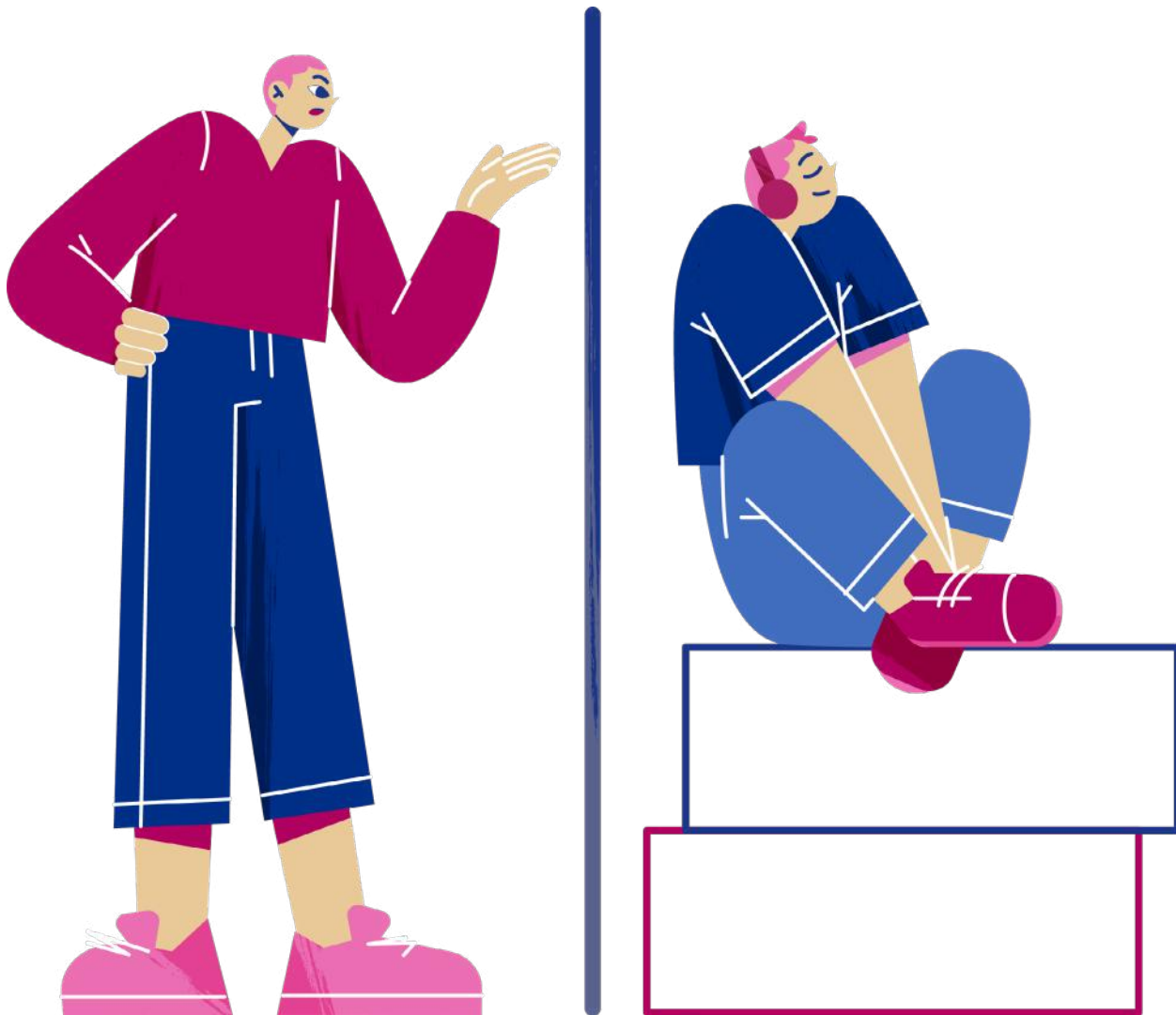

Vârste 13 - 17 ani

Pentru adolescenți, Instagram și TikTok continuă să fie extrem de populare, în timp ce Discord câștigă un teren semnificativ, în special printre băieți. Acest lucru indică faptul că pe măsură ce copiii cresc, utilizarea rețelelor sociale se diversifică și devine mai orientată către angajamentul în comunitate și grupuri de interese specifice.

Având în vedere că internetul este o parte integrantă a vieții de zi cu zi a copiilor și adolescenților, părinții au o nouă responsabilitate: aceea de a asigura protecția copiilor, inclusiv în mediul online.

Cum putem, însă, aborda această provocare cu încredere, fără a recurge la control?

În continuare, vom prezenta câteva scenarii despre pericolele din mediul online și, în același timp, vom propune sfaturi și sugestii de conversație care să transforme această responsabilitate într-o provocare plăcută pentru părinți.

Cum să discutăm cu copiii (7-11 ani) despre pericolele internetului?

- 2.1. Înainte de a oferi copilului un dispozitiv personal
- 2.2. Despre consimțământ
- 2.3. Despre social media
- 2.4. Despre chat în jocuri
- 2.5. Despre străini pe internet
- 2.6. Despre ademenirea sexuală
- 2.7. Întrebări utile pentru a începe o discuție cu copilul tău

La fel cum îi învățăm pe copii să folosească măsuri de siguranță atunci când merg cu bicicleta, este important să îi învățăm și să îi pregătim pentru siguranța online înainte să înceapă să folosească dispozitive electronice, indiferent dacă acestea sunt partajate în familie sau personale.

Începe prin a purta conversații cu copilul tău despre siguranța digitală, implicându-l în discuție și creând împreună un plan cu pașii de urmat înainte de a primi propriul dispozitiv.

De asemenea, discută cu copilul tău despre aspectele de bază ale navigării online, cum ar fi siguranța parolelor și protejarea confidențialității informațiilor personale.

Poți să îi explici că siguranța online este similară cu cea offline și să continui discuția pe măsură ce copilul tău crește și se maturizează.

2.1. Înainte de a oferi copilului un dispozitiv personal

Înainte să achiziționezi pentru copilul tău un telefon, o tabletă sau un calculator, ar trebui să iei în considerare următoarele aspecte:

1. Puneți-vă de acord încă de la început cu privire la jocurile și aplicațiile pe care le poate instala, potrivit vârstei. Faceți o listă cu aplicații și regulile de utilizare a acestora și dedicați timp de discuție fiecărei aplicații în parte. Cu cât discuțiile sunt începute de la vârste mici, cu atât cadrul conversației poate fi păstrat pe măsură ce copilul crește.

2. Setati împreună limite de timp în utilizarea telefonului sau a tabletei.

3. Învață-l cum să-și păstreze informațiile personale în siguranță:

- să nu aibă locația deschisă atunci când folosește diferite aplicații, în special jocuri;
 - să nu dezvăluie nimănui adresa unde locuiește sau școala pe care o frecventează;
 - să nu introducă datele cardurilor părinților.
-

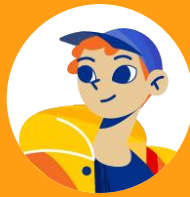
4. Explică-i pericolele ce pot apărea în mediul online, fără a exagera sau a inspira frică. La fel ca în toate celelalte aspecte ale vieții, este important să existe un echilibru între a explica pericolele și a inspira încredere.

Dialog despre regulile de folosire ale telefonului

Părinte:

Dragul nostru, ne-am gândit că e timpul să îți luăm un telefon.

Copil:

Serios? Cool! De mult așteptam să am telefonul meu!

Părinte:

Da, dar odată cu telefonul vin și niște reguli. O să ai un timp limitat pe zi pentru telefon și o să discutăm și ce aplicații vrei să descarci, ca să fim siguri că sunt ok și că te ajută să înveți și să te distrezi în siguranță.

Copil:

Păi, eu de ce trebuie să am reguli? Toți colegii mei stau non-stop pe telefon.

Părinte:

Fiecare familie are regulile ei. Noi, ca părinți, vrem să ne asigurăm că ești în siguranță. Pe internet sunt multe chestii faine, dar sunt și pericole. Să știi că vei avea mereu sprijinul nostru și vom discuta împreună despre ce e bun și ce nu e, atunci când ești online.

2.2. Despre consimțământ

Copilul tău poate fi familiarizat cu conceptul de consimțământ de la școală sau de la televizor, dar este posibil să nu-l înțeleagă pe deplin. Dă-i un exemplu, arată-i cum aplici tu consimțământul atât online, cât și în viața de zi cu zi.

Dacă nu știe sau este nesigur, încurajează-l să pună întrebări precum:

**„Este în regulă dacă postez această fotografie cu noi?” sau
„Te deranjează dacă postez asta cu tine?”**

Sfaturi rapide pentru părinți în era digitală

Învățarea modului de a da și de a primi consimțământul este o abilitate care-l va ajuta pe copilul tău să se respecte pe sine și pe ceilalți. Ai răbdare și nu uita că aceasta este o abilitate care va continua să se dezvolte pe tot parcursul vieții. Iată câteva momente cheie în care poți deschide un dialog cu copilul tău:

- solicitarea și acordarea permisiunii înainte de îmbrățișări;
- împărtășirea jucăriilor cu prietenii;
- atunci când refuză să i se facă o fotografie;
- solicitarea consimțământului atunci când vrei să distribui o imagine cu el online;
- când altcineva împărtășește o fotografie cu el fără știrea lui.

Dialog despre consimțământ

Părinte:

Știi că e important să ceri acordul cuiva înainte să dai share la poze sau informații despre el?

Copil:

Adică?

Părinte:

E important să-i ceri voie, atât în viața reală, cât și pe internet. Înainte să postezi o poză cu altcineva, întreabă-l: „E ok dacă pun poza asta cu tine?” Dacă zice că nu, trebuie să îi respecti intimitatea și să nu o postezi.

Copil:

A, ok.

Părinte:

Dacă persoana îți dă voie, înseamnă că își dă consimțământul să postezi poza aceea. Dar nu uita, întotdeauna să o întrebi mai întâi.

La fel de important este să îți ceară și ție voie. Și tu, la rândul tău, ai dreptul să spui oricui dacă vrei sau nu să fie postate lucruri despre tine. Aceeași regulă se aplică fie că e vorba de mine, de fratele tău, de un prieten sau de un alt adult.

Scopul conversației

Discutați despre diferitele moduri în care consimțământul se intersectează cu interacțiunile online.

2.3. Despre social media

În era digitală de astăzi, social media face parte integrantă din viața de zi cu zi a fiecărui copil și tânăr. Conform unui studiu⁶ realizat de Asociația eLiberare, s-a constatat că cele mai utilizate aplicații de social media în rândul copiilor și tinerilor sunt WhatsApp (81%), urmată de Instagram (79%), Youtube (77%), Facebook (68%) și TikTok (61%).

În calitate de părinte, înțelegerea potențialelor pericole din social media este crucială. Este important să fii vigilent, să inițiezi conversații și să acorzi prioritate siguranței copilului online.

Subiecte de discuție pe care le poți avea cu copilul tău despre social media

- Discutați despre impactul postărilor pe termen lung.
- Învață copilul despre setările de confidențialitate și importanța de a ține informațiile personale private.
- Subliniază importanța de a nu accepta cereri de prietenie și de a nu răspunde mesajelor de la străini.
- Încurajează conversații deschise despre activitatea online.
- Monitorizează și discută despre influencerii pe care îi urmărește.
- Explică faptul că numele de utilizator și postările provocatoare (de exemplu, în costum de baie) sau postările unde se plânge de viața lui/ei (de exemplu, „nu mă înțelege nimeni”), pot atrage atenția prădătorilor sexuali.

⁶Asociația eLiberare, *Raport de cercetare cantitativ. Studiu asupra percepției tinerilor despre riscurile din mediul online*, februarie 2023, p. 5.

2.4. Despre chat în jocuri

Copiii și tinerii petrec în medie 4,4 ore online zilnic⁷, iar o parte semnificativă din acest timp este dedicată jocurilor online.

Printre aplicațiile cele mai populare sunt Minecraft, Discord, Roblox și Fortnite, toate având funcții de chat, inclusiv funcția de chat în timpul jocului.

⁷Ibidem, p. 17.

Prădătorii sexuali și traficanții vizează adesea aceste platforme, de aceea este imperativ ca părinții să inițieze conversații cu copiii lor despre siguranța online.

Subiecte de discuție pe care le poți avea cu copilul tău despre chat în jocuri

- Subliniază importanța de a nu împărtăși online informații personale (nume și prenume, adresă, școala frecventată, sala sau clubul de sport frecventat etc.).
- Discutați despre riscurile interacțiunilor cu străini.
- Învață copilul să recunoască și să raporteze comportamentul inadecvat:
 - dacă cineva îi cere adresa de acasă sau detalii despre școală;
 - dacă cineva îi cere să mute conversația pe o altă aplicație (de exemplu, WhatsApp sau Telegram);
 - dacă cineva îi cere poze sau videoclipuri cu el.
- Fii interesat de jocurile și aplicațiile pe care copilul le utilizează și încearcă să înțelegi principiile de funcționare.
- Învață copilul să nu accepte propunerea de a muta conversația pe altă platformă de socializare cu persoane străine.

Dialog despre folosirea aplicațiilor și jocurilor

În cazul unui joc la care poate fi restricționată funcția de chat:

Copil:

Mami, vreau să descarc aplicația asta pe telefon. Se cheamă Roblox.

Părinte:

Roblox? Ce e aia, un joc?

Copil:

Da, e un joc mișto.
Toți prietenii mei îl joacă.

Părinte:

Hai să o vedem împreună înainte să o descarci. Vreau să mă asigur că este ok pentru tine.

Copil:

A, ok.

Părintele descarcă aplicația pe telefonul lui și explorează împreună cu copilul funcțiile aplicației.

Părinte:

Văd că poți discuta și cu alți oameni în aplicația asta. Știi că nu e bine să comunici cu străini pe internet. Am mai discutat despre cum unii adulți pot fi periculoși și se pot ascunde în spatele unor profile false. Hai să vedem dacă putem dezactiva chat-ul, ca să te poți distra fără să mă îngrijorez.

Copil:

Ok.

Părinte:

Super, se pare că putem bloca chat-ul. Hai să facem setările pe telefonul tău și al meu și apoi te poți juca în voie.

Vezi mai multe informații despre controlul parental pentru jocurile online pe Blog eLiberare⁸.

⁸Asociația eLiberare, *Controlul parental și alte măsuri de siguranță*, <https://www.eliberare.com/2024/05/controlul-parental-si-alte-masuri-de-siguranța/>.

În cazul unui joc la care nu poate fi restricționată funcția de chat și te simți mai în siguranță să nu dai acces copilului la acel joc:

Părinte:

Nasol, nu putem dezactiva chat-ul. Cred că este mai sigur pentru tine să renunțăm la aplicație.

Copil:

Hmmm, ok...

Părinte:

Știu că ești dezamăgit, dar sunt și alte modalități prin care poți să te joci cu prietenii tăi. Hai să găsim ceva interesant.

Controlul parental pentru jocurile online

Da, părinții pot controla și restricționa funcția de chat în Roblox prin intermediul setărilor de control parental. Se poate activa „Restricții cont” pentru contul Roblox al copilului, care limitează sau dezactivează funcțiile de chat.

Acest lucru se poate face prin conectarea la contul părintelui, accesarea meniului „Settings” (Setări) și apoi ajustarea setărilor de chat la nivelul de restricție dorit. În plus, se poate utiliza un software de control parental de la terți sau instrumente furnizate de furnizorul de servicii de internet pentru a gestiona și restricționa și mai mult accesul la funcțiile de chat din Roblox.

Pentru alte jocuri, trebuie verificat dacă există posibilitatea de restricționare de la Setări.

2.5. Despre străini pe internet

Prădătorii sexuali își creează adesea un profil fals și pretind a fi persoane de vârsta copiilor, încercând astfel să le câștige încrederea și să lege prietenii. Părinții joacă un rol crucial în protejarea copiilor lor prin inițierea unor discuții despre aceste riscuri.

Următoarele sfaturi au scopul de a vă oferi informațiile și strategiile necesare pentru a naviga responsabil în lumea digitală.

- Învăță-l să fie atent și să nu creadă tot ce vede.
- Vorbiți despre pericolele întâlnirilor cu persoanele pe care le-a cunoscut online.
- Explică-i importanța de a nu face publică locația în care se află și de a nu posta poze personale.
- Încurajează copilul să-ți spună dacă i se pare ceva ciudat.
- Fii o persoană de încredere cu care să poată vorbi liber despre ce se întâmplă pe net.
- Explică-i că este foarte ușor pentru o persoană să creeze un profil fals și că niciodată nu are de unde să știe cu cine discută, de fapt.

Dialog despre comunicarea online cu străini

Părinte:

Când îți faci un prieten pe internet, cum îți dai seama că e ok și poți avea încredere în el?

Copil:

Păi, dacă vorbește frumos cu mine, e atent și ne înțelegem, cred că e de încredere. Persoana care e de încredere se poartă drăguț cu mine.

Părinte:

Dar cum îți dai seama că nu e ok și nu poți avea încredere în el?

Copil:

Dacă vorbește urât cu mine, mă jignește, atunci nu e de încredere.

Părinte:

Este adevărat. Persoanele bune se poartă frumos cu tine, te respectă și nu te forțează să faci lucruri pe care nu vrei să le faci. Dar știi că unii oameni pot fi drăguți la început și apoi devin foarte răi?

Copil:

Cred că da.

Părinte:

Uneori, o persoană se poate purta drăguț la început, pentru că vrea să-ți câștige încrederea. Dar indiferent cât de drăguț poate părea la început, dacă încearcă să te convingă să vă scrieți în privat, dacă îți cere informații personale sau încearcă să te preseze să faci ceva ce te face să te simți inconfortabil, atunci nu este o persoană bună.

Prietenii online în care poți avea încredere nu te vor întreba dacă ești singur, nu îți vor cere numărul de telefon, adresa, numele școlii sau să le trimiți o poză cu tine. Când cineva îți cere astfel de lucruri, s-ar putea să ai senzația că ceva nu e în regulă sau s-ar putea să te simți inconfortabil. Acestea pot fi niște mici semne de alarmă că persoana care îți scrie nu e de încredere și că are intenții rele.

Eu vreau ca tu să-ți faci prieteni online și, în același timp, să fii în siguranță. Îmi vei spune dacă cineva te face să te simți inconfortabil, te sperie sau încearcă să îți pună oricare dintre aceste întrebări?

Copil:

Da...

Părinte:

Știi că poți veni mereu la mine,
indiferent de situație, bine?

2.6. Despre ademenirea sexuală

Ademenirea sexuală a copiilor, cunoscută și sub termenul de *grooming*, poate avea loc atât în viața reală, cât și online.

Această tactică presupune stabilirea unei relații de încredere cu un minor pentru a facilita ulterior o interacțiune sexuală online sau un contact sexual offline cu minorul respectiv.

Tehnica ademenirii sexuale este asemănătoare cu metoda *loverboy* (vezi Secțiunea 1.3), însă în cazurile ademenirii

sexuale, abuzatorul este, de obicei, o persoană mult mai în vârstă decât victima, ceea ce îi oferă o poziție de putere față de victimă, care este minoră.

Deseori, abuzatorul este un membru de familie, un vecin sau un prieten de familie care se folosește de relația de încredere pe care o are cu familia respectivă pentru a avea acces la copil.

Semne că un copil ar putea fi victima ademenirii sexuale online:

- copilul deține obiecte scumpe (de exemplu, haine, telefoane etc.) sau sume de bani despre care nu știi de unde provin;
- copilul petrece excesiv de mult timp online și ascunde activitatea sa de tine;
- copilul pare să știe prea multe lucruri despre activități nepotrivite pentru vârsta sa (mai ales informații despre activități sexuale) și/sau stochează materiale pornografice sau cu conținut sexualizat pe dispozitivele sale;
- își schimbă brusc grupul de prieteni.

Cine sunt abuzatorii?

Ademenirea sexuală poate avea loc și offline, și din păcate, de cele mai multe ori, agresorii sunt persoane din cercul de cunoștințe al părinților (părinți vitregi, unchi/mătușă, prieteni de familie etc.). De aceea, este important să fii foarte precaut atunci când copilul este supravegheat de o altă persoană.

Semne că un copil ar putea fi victima ademenirii sexuale sau a unui abuz sexual:

- copilul devine temător în preajma unui membru de familie sau a unei persoane din cercul tău, care înainte îi era indiferentă sau chiar apropiată;
- copilul manifestă unele simptome ale depresiei: retragere, izolare de alții, schimbări în alimentație (mănâncă excesiv sau insuficient), tristețe constantă;
- copilul tresare sau se ferește atunci când cineva încearcă să îl atingă, chiar dacă înainte îi plăcea afecțiunea;
- copilul neglijează igiena personală (de exemplu, nu mai vrea să se spele);
- copilul are comportamente regresive (de exemplu, începe să urineze din nou în somn, refuză să mai doarmă singur în cameră etc.);
- apar dureri de stomac frecvente, vânătăi sau alte semne, mai ales în zona intimă, dar nu numai.

Cum prevenim pericolul unui abuz sexual?

Construiește o relație de încredere cu copilul tău

Acesta trebuie să știe că poate veni la tine oricând, cu orice problemă. De aceea, este important să discuți cu el frecvent despre ceea ce îl preocupă și să-l asiguri că ești de partea lui în orice situație.

Discută proactiv subiectele care te preocupă ca părinte

Inițiază conversații în momentele în care simți că este deschis să te asculte și dezvoltă subiectele treptat, în măsura în care este el capabil să înțeleagă. Nu epuizați un subiect într-o singură conversație; puteți să-l discutați de mai multe ori și în contexte diferite.

Pregătește-ți copilul pentru a rămâne în siguranță

Pe măsură ce copilul tău crește, soluția pentru a-l proteja de pericole nu este să îl izolezi de lume sau să-i controlezi fiecare mișcare, ci să-l înveți cum să recunoască pericolele și să se ferească de ele. Viața presupune și riscuri, iar drumul spre maturitate înseamnă să înveți cum să gestionezi riscurile în siguranță.

Menține cele mai înalte setări de confidențialitate pe toate dispozitivele și platformele

Verifică aceste setări regulat, fiindcă uneori se pot reseta atunci când platformele efectuează actualizări sau schimbă termenii de serviciu.

**Asigură-te că copilul tău știe
că poate veni întotdeauna să
vorbească cu tine despre orice
se întâmplă.**

Cum procedăm în cazul în care avem o suspiciune?

Rămâi calm și susținător

Abordează situația cu calm. Creează un spațiu sigur în care copilul tău să poată vorbi fără teama de judecată sau pedeapsă.

Ascultă-ți copilul

Încurajează comunicarea deschisă. Permite-i copilului tău să-și exprime sentimentele și experiențele fără a-l întrerupe sau a-l presa.

Contactează autoritățile sau serviciile de protecție a copilului

Dacă crezi că copilul tău este în pericol imediat sau dacă există dovezi de activitate ilegală, contactează autoritățile locale sau serviciile de protecție a copilului. Acestea au profesioniști instruiți care pot investiga situația și pot oferi îndrumare.

Limitează accesul la dispozitivele de comunicare

Limitează temporar accesul copilului tău la dispozitive sau anumite platforme online unde ar putea avea loc manipularea. Acest lucru poate preveni interacțiuni ulterioare cu agresorul.

Monitorizează și urmărește

Urmărește îndeaproape comportamentul și interacțiunile copilului tău și continuă să comunici deschis cu el. Urmărește evoluția cazului împreună cu autoritățile sau profesioniștii implicați pentru a te asigura că se iau măsurile adecvate.

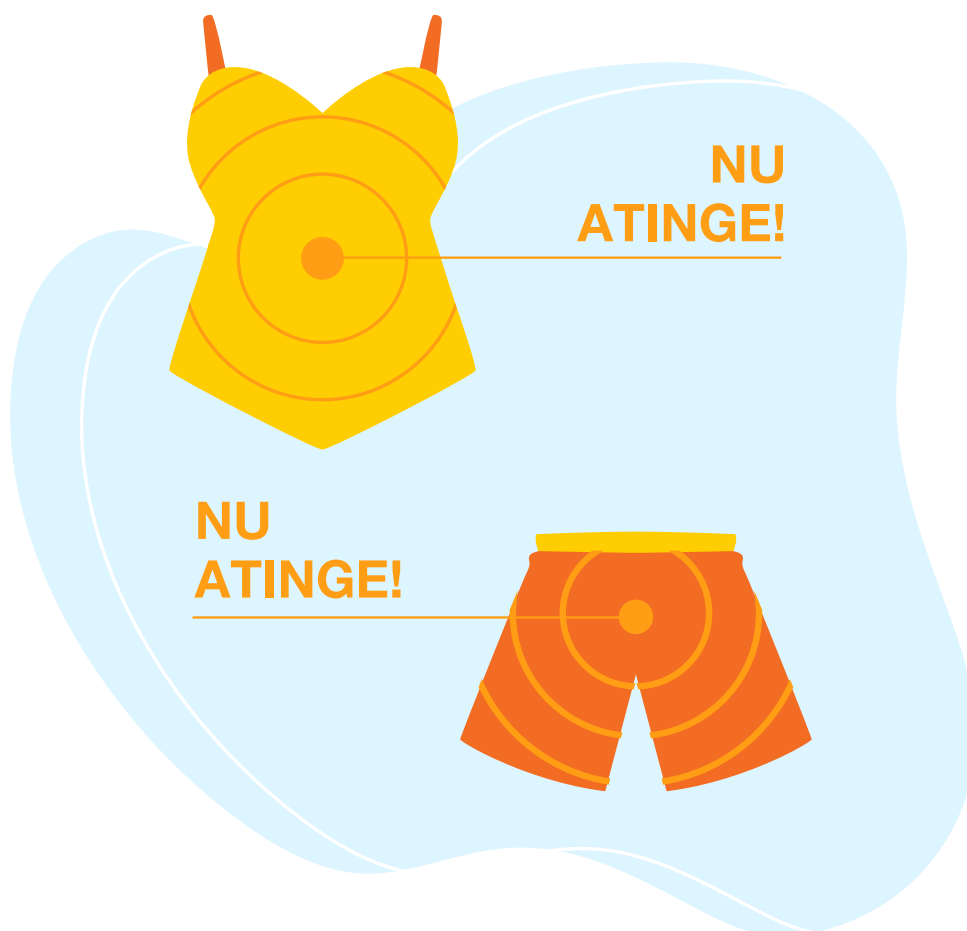

Regula costumului de baie

Când vorbești cu un copil mic despre abuzul sexual, poți folosi metoda costumului de baie.

Explică-i că nimeni nu are voie să îl atingă în zonele unde ar purta costum de baie și că nici el nu trebuie să atingă aceste zone la alte persoane.

De asemenea, nu trebuie să se uite la poze sau clipuri în care pot fi vizibile aceste părți. Încurajează-l să îți spună dacă i se întâmplă așa ceva.

Dialog despre prevenirea abuzului online

Părinte:

Știi ce să faci dacă pe net cineva îți zice chestii care te fac să te simți nasol sau ciudat?

Copil:

Cred că da...
Nu mi s-a întâmplat până acum.

Părinte:

Bine că nu ai trecut prin asta încă, dar vreau să fii pregătită, să știi ce să faci dacă se întâmplă.

Copil:

Ok.

Părinte:

Pe măsură ce crești, este posibil ca tu și prietenii tăi să dați peste persoane dubioase pe net. E important să știți când trebuie să opriți discuția sau să cereți ajutor. Sigur că poți veni la mine oricând, dar e bine să ai și tu un plan pentru orice eventualitate.

(text inspirat din Thorn⁹)

2.7. Întrebări utile pentru a începe o discuție cu copilul tău

În funcție de vârsta și gradul de maturitate al copilului tău, poți dezvolta următoarele subiecte de discuție.

Te sfătuim să începi conversația într-un context relaxat, poate în timp ce faceți o activitate împreună sau povestiți despre o situație de la școală sau din cercul lui de prieteni.

Este important să nu vorbești în termeni generali, ci să folosești un limbaj clar și specific pentru părțile corpului, astfel încât copilul să înțeleagă importanța respectării limitelor personale în ceea ce privește corpul său.

Construiește o relație de încredere, ca el să știe că poate veni oricând la tine să-ți spună dacă simte că cineva încearcă să-i încalce aceste limite.

1. Ai văzut vreodată ceva online despre care ai știut că este pentru adulți și nu pentru copii?

2. Care sunt jocurile tale preferate online?

3. Știi cum filmele sunt clasificate cu A.G.¹⁰, A.P.-12¹¹ și N-15¹², ca să știm ce este potrivit pentru copii? Hai să clasificăm împreună aceste aplicații tot așa, ca să vedem care sunt potrivite pentru vârsta ta.

¹⁰A.G. - Audiență generală.

¹¹A.P.-12 - acordul părinților pentru copiii sub 12 ani.

¹²N-15 - filme nerecomandate tinerilor sub 15 ani.

4. Ce părere ai dacă instalez o aplicație de monitorizare pe telefonul/tableta ta? Îmi imaginez că asta te poate face să te simți controlat. Putem vorbi despre asta?

5. Te-ai simțit vreodată stânjenit/inconfortabil din cauza cuiva când erai online?

6. Știi ce să faci dacă vorbești cu cineva online și te face să te simți stânjenit/inconfortabil?

7. Ai vorbit vreodată online cu cineva mult mai în vârstă decât tine?

8. Ai vorbit vreodată cu cineva online și ți-ai dat seama că se dădea drept altcineva?

9. Crezi că oamenii spun minciuni despre cine sunt online? De ce?

10. Știi cum să-ți dai seama dacă cineva nu este cine spune că este?

11. Ți-au povestit vreodată prietenii tăi că au cunoscut pe cineva online care a mințit în legătură cu identitatea sa?

12. Îți cer vreodată prietenii tăi să le trimiți poze cu tine?

13. Ți-a cerut vreodată cineva să-i trimiți o poză cu părți ale corpului tău?

14. Știi ce ai face dacă cineva ți-ar cere să trimiți o poză cu tine?

15. Știi ce înseamnă să fii șantajat?

16. Știi ce înseamnă să fii amenințat?

17. Ai veni la mine dacă cineva te-ar șantaja sau amenința?

18. Ai veni la mine dacă cineva te-ar amenința că va distribui o poză cu tine?

19. Ți-a trimis vreodată cineva o poză sau un mesaj care te-a făcut să te simți ciudat sau inconfortabil?

20. Te-a rugat sau te-a presat vreodată cineva să trimiți o poză sau un mesaj care te-a făcut să te simți ciudat sau inconfortabil?

21. Care este jocul tău favorit pe care îl joci în acest moment?

22. Joci vreodată jocuri de genul [exemplu de joc] cu persoane pe care nu le cunoști?

23. Ai prieteni pe care i-ai cunoscut online?

24. Ți-a cerut vreodată cineva informații private în online?

25. Cu cine îți place să joci jocuri online?

26. Ți-ai făcut prieteni noi online?

27. Care este diferența dintre un prieten online bun și unul rău?

28. Ai primit vreodată mesaj de la o persoană necunoscută?

29. Tu trimiți mesaje online unor persoane pe care nu le cunoști în viața reală?

30. Știi ce înseamnă consimțământul?

Cum să discutăm cu adolescenții (12-17 ani) despre pericolele internetului?

3.1. Despre consimțământul sexual

3.2. Despre sexting

3.3. Despre șantajul sexual

3.4. Despre întâlniri cu persoane cunoscute online

3.5. Întrebări utile pentru a începe o discuție cu adolescentul tău

Odată cu evoluția tehnologiei, trimiterea și primirea de imagini nud devine un fenomen tot mai răspândit între adolescenți. Deși această practică implică diverse riscuri, este important să recunoaștem că tinerii noștri se pot confrunta cu astfel de situații, în special în timp ce trec prin perioada pubertății.

Menținerea unei comunicări deschise și continue cu adolescentul tău într-un moment în care este receptiv să învețe de la tine poate contribui la crearea unui spațiu sigur, în care îl poți ajuta să înțeleagă mai bine această problemă și să știe cum să reacționeze în cazul în care se confruntă cu ea.

Momente potrivite în care să începi conversația cu adolescentul tău:

- când începe să petreacă mai mult timp pe rețelele de socializare;
- când subiectul este abordat într-un film sau într-o emisiune TV pe care o urmăriți împreună;
- când îți povestește despre o situație similară care i s-a întâmplat unui prieten sau unei cunoștințe;
- când se vehiculează poze nud ale unui copil sau adolescent în școala sau în comunitatea adolescentului tău;
- când începe să iasă la întâlniri.

3.1. Despre consimțământul sexual

Există o mulțime de surse de informații despre sex la care adolescentul tău poate avea acces. Totuși, considerăm că cea mai potrivită sursă de informare ești tu, părintele său.

Dezvoltarea unei înțelegeri solide a consimțământului îi va încuraja pe adolescenți să ia în considerare modurile în care acțiunile lor îi pot afecta pe ceilalți.

Pe lângă discuțiile tradiționale despre consimțământ și autonomie corporală, este crucial să includem și aspectele subtile ale consimțământului digital și ce înseamnă să acorzi permisiunea pentru distribuirea conținutului.

Sfaturi rapide pentru părinți în era digitală

Adolescentul tău se va lovi, probabil, de acest subiect în momentele cheie din timpul pubertății, fie că este vorba despre ceva ce se întâmplă online sau într-o relație. Discuțiile „serioase” despre lucruri precum consimțământul sexual pot fi dificile, așa că cel mai bine este să profiți la maxim de oportunitățile mici care apar și să integrezi discuția despre acest subiect în mod natural în interacțiunile voastre.

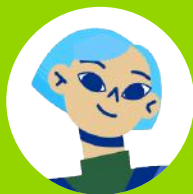
Dialog despre consimțământul sexual

Părintele și adolescentul se uită împreună la un film romantic. La un moment dat, apare o scenă explicit sexuală în care ambii parteneri au consumat băuturi alcoolice.

Părinte:

Hmmm... nu am observat ca tipul să fi cerut consimțământul fetei. Tu cum crezi că ar fi putut să-i ceară voie?

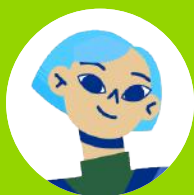
Adolescent:

Cum adică să-i ceară voie? Nu, ar fi penibil, mai ales că erau în relație. De ce să-i ceară voie?

Părinte:

Nu poți presupune că cineva și-a dat consimțământul pentru sex, doar pentru că e într-o relație. Ți se pare că fata se simte ok când este atinsă?

Adolescent:

Nu știu... pare că nu înțelege prea bine ce se întâmplă.

Părinte:

Tocmai la asta mă refer. Crezi că fata a fost în stare să-și dea cu adevărat acordul după ce a băut alcool?

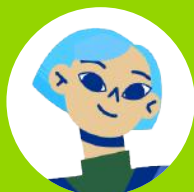
Adolescent:

Cred că nu...

Părinte:

Corect. Pentru un act sexual, amândoi trebuie să fie de acord și să fie lucizi, adică să nu fie afectați de alcool sau alte substanțe. Și încă ceva, acordul poate fi retras oricând. Și apropo, situația se schimbă complet dacă e vorba de un minor.

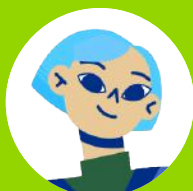
Adolescent:

Adică? La ce te referi?

Părinte:

În România este o lege care spune că dacă ești minor și ai mai puțin de 16 ani, și un adult are relații sexuale cu tine, chiar dacă ai fost de acord, se consideră viol. Știai asta?

Adolescent:

Da, cred că am auzit ceva de genul...

Părinte:

Da, și problema devine și mai serioasă dacă minorul a băut alcool, iar partenerul adult crede că e ok să aibă relații sexuale.

Scopul conversației

Asigură-te că adolescentul tău știe că pentru orice atingere, chiar și într-o relație, este nevoie de consimțământ, că „nu” înseamnă „nu” și că e în regulă să se răzgândească pe parcurs, chiar dacă înainte a spus „da”. Mai mult de atât, dacă adolescentul tău are sub 16 ani, explică-i legea consimțământului sexual.

Legea consimțământului sexual

Legea¹³ spune că un minor nu poate să-și dea acordul pentru un act sexual cu un major decât după împlinirea vârstei de 16 ani. Orice act sexual dintre un adult și un minor cu vârsta sub 16 ani este VIOL (dacă diferența de vârstă dintre cei doi este mai mare de 5 ani).

Începând cu 1 ianuarie 2024, dacă un adult face o propunere unui minor în mediul online pentru a întreține un raport sexual sau orice act de natură sexuală, fapta aceluia adult se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, chiar dacă actul sexual nu s-a mai realizat.

¹³Legea nr. 217/2023 care modifică Codul de Procedură Penală, Codul Penal și Legea audiovizualului. Modificări intrate în vigoare din 01.01.2024.

3.2. Despre sexting

Sextingul reprezintă trimiterea de imagini sau mesaje cu conținut sexual. Prin „conținut sexual” ne referim la acte de natură sexuală sau persoane goale sau care sunt implicate în acte de natură sexuală.

Sextingul este practicat în special de adolescenți și tineri care trimit mesaje, imagini sau înregistrări video cu caracter sexual, în care apar de cele mai multe ori ei înșiși, prin SMS, email, webcam, Skype sau pe rețele sociale precum Facebook,

Twitter, Instagram, TikTok, Flickr, Snapchat, Youtube etc. Cu toate acestea, sextingul poate fi practicat și de copiii mai mici, mai ales de cei care au fost deja expuși la materiale pornografice.

Sexting-ul poate părea inofensiv la început, mai ales dacă cei doi copii sau adolescenți care fac schimb de materiale cu conținut sexual cred că și-au dat acordul pentru acest lucru.

Cu toate acestea, sextingul practicat de minori constituie infracțiune de pornografie infantilă.

Mai mult decât atât, poate avea consecințe grave și pe termen lung asupra minorului dacă imaginile ajung la cine nu trebuie.

Dacă observi următoarele tipuri de comportament la adolescentul tău, acestea pot fi considerate semnale de alarmă pentru a verifica mai în detaliu ceea ce se petrece în circumstanțele sale de la școală, cu prietenii sau online.

Semne că un copil/adolescent practică sextingul:

- se izolează sau se retrage, petrecând timp excesiv online;
- caută excesiv intimitatea;
- își ascunde telefonul, își schimbă imaginea de pe ecranul dispozitivului sau închide rapid computerul;
- are schimbări bruște în comportament sau dispoziție;
- petrece neobișnuit de mult timp în baie/dormitor sau alte spații unde poate face fotografiile nud;
- are comportament sexualizat excesiv;
- menționează prieteni sau relații noi, neobișnuite;
- are comportamente de auto-vătămare sau depresie;
- dispare sau fuge de acasă.

Cum prevenim sextingul?

Este important să discuți cu copilul/adolescentul tău despre riscurile trimiterii, cererii și redistribuirii de imagini nud.

El trebuie să știe că este ilegal să distribuie fotografii nud ale persoanelor sub vârsta de 18 ani, chiar dacă sunt ale lui.

Totuși, nu este recomandat să abordezi direct acest subiect, pentru că o atmosferă foarte serioasă l-ar putea izola de tine, provocându-i sentimente de frică sau rușine în cazul în care ar participa la acest comportament în viitor.

În schimb, începe să discuți lejer despre lucruri mai generale și condu treptat dialogul spre subiectele mai dificile.

Vorbește cu copilul/adolescentul tău fără a-l judeca.

Discutați despre importanța încrederii, despre consimțământ, ce e de făcut dacă cineva îi cere o fotografie, îl amenință și despre riscurile trimiterii de fotografii nud și distribuirea imaginilor altor persoane.

De asemenea:

- învață să folosești aplicațiile și rețelele lui de socializare;
- subliniază importanța confidențialității și a limitelor personale online;
- oferă un exemplu de comportament responsabil online;
- explică riscurile sextingului;
- în funcție de vârsta și maturitatea adolescentului, monitorizează activitatea sa online.

Sfaturi rapide pentru părinți în

Ce ar trebui să faci dacă copilul/adolescentul tău primește o imagine cu conținut explicit sexual cu alt minor?

- Spune-i să nu distribuie imaginea nici online și nici offline.
- Explică-i infracțiunea de „pornografie infantilă” și consecințele pe care le poate avea.
- Dacă știi cine sunt părinții minorului din imagine sau ai minorului care a trimis imaginea, discută cu ei despre ceea ce s-a întâmplat.
- Raportează la poliție.
- Oferă-i copilului/adolescentului tău sprijin emoțional și/sau de specialitate.

era digitală

Ce ar trebui să faci dacă copilul/adolescentul tău a creat imagini sau videoclipuri cu conținut sexual explicit despre sine și a aflat că materialele sunt distribuite online?

- Nu-l învinovăți pentru că a făcut astfel de imagini, ci susține-l în această situație care este stresantă pentru el. Amintește-ți că s-ar putea simți trădat.
- Păstrează dovezi făcând capturi de ecran ale conținutului online și salvează adresa site-ului web.
- Raportează conținutul platformelor de socializare și autorităților.
- Discută cu un specialist care să te ghideze în gestionarea situației.

Dialoguri despre sexting

Dialog I

Părinte:

Mi-ai spune dacă ai primi o poză nud cu o colegă sau un coleg?

Adolescent:

Părinte:

Am auzit că unora de vârsta ta li se întâmplă asta și mă întrebam dacă mi-ai spune.

Adolescent:

Nu știu.

Părinte:

Ai auzit să se întâmple așa ceva la școala ta?

Adolescent:

Poate...

Părinte:

Să zicem că o fată îi trimite prietenului ei o poză cu ea dezbrăcată..., iar el arată acea poză colegilor și prietenilor lui. Cum crezi că se simte acea fată?

Adolescent:

Cred că se simte rușinată și îi este frică.

Părinte:

Crezi că ea a fost de acord ca poza aceea să fie văzută și de alte persoane?

Adolescent:

Nu cred...

Părinte:

Așa este, s-ar putea să se simtă jenată și îngrijorată de ceea ce s-ar putea întâmpla. E important să nu distribui mai departe dacă îți trimite cineva o astfel de poză. Vrem să ajutăm persoana respectivă, dacă putem, așa că sper că ai veni la mine dacă s-ar întâmpla asta.

(text inspirat din Thorn¹⁴)

Dialog II

Părinte:

Ai auzit vreodată despre sexting?

¹⁴www.parents.thorn.org

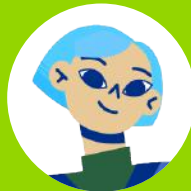

Adolescent:

Părinte:

Vreau doar să mă asigur că înțelegi ce înseamnă. Înțeleg că poate părea cam dificil să discuți un astfel de subiect cu părinții, dar vreau să știi că putem vorbi deschis despre orice. Știu că e provocator să crești în era digitală. Tocmai de aceea, este important să discutăm despre siguranța ta și să îți ofer sprijin, indiferent de experiențele pe care le-ai avut până acum.

Adolescent:

Ah... chiar trebuie să vorbim acum despre asta?

Părinte:

Pentru mine e un subiect super important, pentru că îmi pasă de tine și vreau să fii în siguranță.

Adolescent:

Nu vreau să discut acum despre asta.

Părinte:

Înțeleg, vreau doar să mă asigur că știi cum să rămâi în siguranță. Dacă ai întrebări sau ai nevoie de ajutor, să știi că poți veni la mine oricând sau poți discuta și cere ajutor și de la alți adulți de încredere. Poate într-o zi putem să ne uităm împreună la un **video**, ca să înțelegem mai bine această problemă.

(text inspirat din Thorn¹⁵)

¹⁵www.parents.thorn.org

3.3. Despre șantajul sexual

Șantajul sexual sau *sextortion* este un fenomen tot mai răspândit și are loc atunci când agresorul a intrat în posesia unor materiale foto sau video cu caracter sexual ale victimei și le folosește pentru a constrânge victima să-i trimită fie mai multe materiale cu conținut sexual, fie

să-i ofere bani sau favoruri sexuale, amenințând, în caz contrar, cu partajarea acestor materiale către apropiații victimei sau distribuirea lor pe întreg internetul.

Semne că un adolescent ar putea fi victima șantajului sexual:

- este retras emoțional sau dă dovadă de anxietate vizibilă;
- utilizează excesiv și în secret dispozitivele digitale;
- are un comportament nervos sau pare speriat în prezența mesajelor sau a notificărilor telefonice;
- menționează prieteni noi sau necunoscuți în mediul online;
- manifestă schimbări bruște în comportamentul online, cum ar fi evitarea rețelelor sociale sau ștergerea conturilor;
- cheltuie mult și nejustificat;
- dispar sume de bani din casă.

Cum prevenim șantajul sexual?

Discuții focalizate

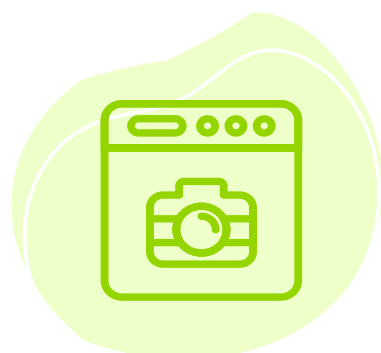
Vorbește direct cu adolescentul tău despre sextortion, explicându-i ce este și cum se manifestă. Îndeamnă-l să reflecteze cu atenție înainte de a posta sau distribui informații.

Este important să își dezvolte gândirea critică în timp ce interacționează cu tehnologia nouă, internetul și rețelele sociale. În loc să distribuie și să dea click automat, copiii și tinerii trebuie să se oprească și să reflecteze.

Protejarea datelor

Învață-l să nu partajeze fotografiile sau informații personale online.

Exemplu de securitate

Arată-i practici de siguranță online, cum ar fi utilizarea parolelor puternice.

Recunoașteți semnele

Discutați despre cum poate recunoaște și raporta comportamente suspecte sau mesaje amenințătoare online.

Asigură-te că adolescentul tău știe că poate veni întotdeauna să vorbească cu tine despre orice se întâmplă.

Studiu de caz

Dorind să atragă atenția unui coleg din clasa ei pe care îl place, Denisa îi trimite acestuia o poză nud. A doua zi, Denisa primește un mesaj text de la un număr necunoscut care îi spune să mai trimită o poză și că, în caz contrar, va răspândi cealaltă poză nud pe întreg internetul. Speriată că părinții ei vor afla, Denisa mai trimite o poză nud. Cu toate acestea, amenințările continuă să vină și ea se simte obligată să trimită în continuare poze.*

** numele personajului este fictiv*

Sfaturi rapide pentru părinți în era digitală Ce poți face dacă ești părintele Denisei?

- Încurajează-o să vorbească despre experiențele sale online.
- Verifică dispozitivele pentru mesaje suspecte sau materiale inadecvate.
- Documentează observațiile și suspiciunile clar și detaliat.
- Raportează imediat cazul poliției.
- Evită confruntarea directă cu presupusul agresor.
- Oferă sprijin emoțional și asigură protecție copilului/adolescentului tău.
- Schimbă parolele și setările de securitate ale conturilor online.
- Caută sprijin profesional pentru consiliere psihologică.

Dialog despre șantajul sexual

Părinte:

Ți s-a întâmplat vreodată ca cineva să-ți ceară să-i trimiți o poză nud cu tine? Sau poate ți-a făcut vreo propunere de natură sexuală...

Adolescent:

Nu vreau să vorbesc despre asta.

Părinte:

În regulă, dacă nu vrei să vorbești acum. Important e să știi că sunt aici dacă ai nevoie și simți că ceva nu e în regulă.

Adolescent:

Mulțumesc.

Părinte:

Totodată, vreau să mă asigur că ești bine informată și știi ce să faci dacă ajungi în astfel de situații. Am găsit acest **videoclip** care îți spune ce să faci în circumstanțe de genul acesta. Poate găsim timp să îl vedem împreună.

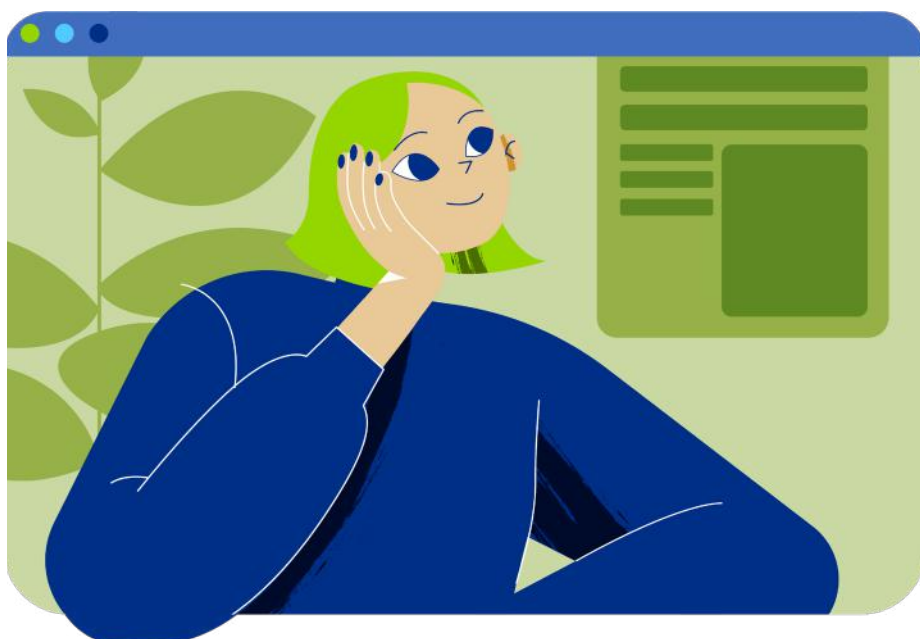
(text inspirat din Thorn¹⁶)

Scopul conversației

Asigură-te că adolescentul tău știe că ești acolo pentru a-l sprijini, indiferent de situație. Creează un context ca punct de plecare pentru viitoarele conversații.

¹⁶www.parents.thorn.org

3.4. Despre întâlniri cu persoane cunoscute online

Deși îi sfătuim pe adolescenți să evite întâlnirile în viața reală cu persoane pe care le cunosc online, realitatea este că platformele de socializare au devenit locul unde ei cunosc multe persoane cu aceleași interese și hobby-uri. Este, de asemenea, locul unde unii își caută parteneri.

Chiar dacă sunt foarte multe pericole și prădători sexuali online, sunt și alți copii și adolescenți, exact ca al tău, care pur și simplu caută prieteni.

Dacă le interzicem în totalitate aceste întâlniri, este mai probabil să se întâlnească pe ascuns și să se expună la pericole inutile. De aceea, este indicat să stabilim niște reguli clare pentru astfel de situații.

Cum procedăm când adolescentul începe să iasă la întâlniri?

În cazul în care este vorba despre un adolescent independent și care a demonstrat încredere în alte situații, în funcție de particularitățile situației, poți decide să îi dai acordul la o întâlnire cu cineva cunoscut online, dar îți recomandăm să ții cont de următoarele măsuri:

Discută cel puțin o dată cu persoana cu care urmează să se întâlnească adolescentul tău, fie la telefon, fie, dacă este posibil, prin video.

Asemenea interacțiuni sunt mai dificil de falsificat dacă persoana nu este cine spune și îți poți da seama după voce sau imagine dacă ceva este în neregulă.

Dacă refuză să vorbească la telefon, cel mai bine este să nu permiți adolescentului să se întâlnească.

Discutați în detaliu despre locul unde se va desfășura întâlnirea.

Alegeți împreună un loc public și aglomerat (de exemplu, cafenea, parc central etc.), pe care adolescentul îl cunoaște bine și explică-i că trebuie să rămână în acel loc și să nu se mute în alte zone retrase.

Asigură-te că are telefonul la el/ea. Pentru un plus de siguranță, îi poți, de asemenea, urmări locația pe tot parcursul întâlnirii. Stabiliți împreună o oră până la care trebuie să revină acasă.

Asigură-te că are transport.

Îl poți duce cu mașina la locul de întâlnire sau asigură-te că sunt stații de autobuz în zona în care merge.

Explică-i că nu trebuie să se urce în niciun caz într-un autovehicul cu persoana pe care o întâlnește sau cu alte persoane necunoscute.

Stabilește o parolă de siguranță.

Discută despre un cuvânt sau o frază pe care adolescentul tău ți le poate spune într-un apel sau într-un mesaj, ca să știi că vrea să vii după el/ea.

Ascultă-ți instinctul.

Dacă ai sentimentul că ceva nu este în regulă, chiar dacă nu îți dai seama exact care este problema, este mai bine să nu permiți întâlnirea. Tot așa, explică-i adolescentului tău că dacă nu se simte bine, poate pleca oricând și nu trebuie să se simtă presat sau să îi fie rușine. Poate pune capăt întâlnirii oricând dorește.

3.5. Întrebări utile pentru a începe o discuție cu adolescentul tău

Începând cu vârsta adolescenței crește nevoia de socializare, de spațiu personal, de independență și inclusiv de explorare a sexualității.

Acceptarea stării de stânjenală și menținerea unei comunicări deschise cu copiii noștri cu privire la aceste subiecte îi va ajuta să se simtă împuterniciți să ia decizii

siguri și să obțină ajutor atunci când au nevoie. Purtând discuții deschise cu ei, le transmitem nu doar cunoștințe, ci și principii de viață și clădim o relație de încredere, în care ei vor avea curajul să spună, înainte de toate, părinților atunci când apar probleme.

Următoarele întrebări te pot ajuta să începi conversații importante, chiar dacă pot fi incomode.

1. Te-a făcut cineva vreodată să te simți stânjenit/inconfortabil când erai online?

2. Ai vorbit vreodată online cu cineva mult mai în vârstă decât tine?

3. Ai vorbit vreodată cu cineva online și ți-ai dat seama că se dădea drept altcineva?

4. Știi cum să-ți dai seama dacă cineva nu este cine spune că este?

5. Ai auzit de sextortion (șantajul sexual)? Dar de sexting?

6. Știi ce tactici folosesc unii oameni în mediul online ca să șantajeze pe alții?

7. Ți cer vreodată prietenii tăi să le trimiți poze cu tine?

8. Ți-a cerut vreodată cineva pe care l-ai cunoscut online să-i trimiți o poză cu tine?

9. Ți-a cerut vreodată cineva să-i trimiți o poză cu părți ale corpului tău?

10. Crezi că este în regulă să trimiți poze nud? De ce?

11. Știi ce ai face dacă cineva ți-ar cere să trimiți o poză nud cu tine?

12. Cunoști pe cineva care a trimis vreodată poze nud?

13. Cunoști pe cineva care a trimis sau a primit vreodată o poză cu el/ea însuși/însăși de la cineva necunoscut?

14. Ți-a trimis vreodată cineva o poză sau un mesaj cu conținut sexual?

15. Te-a rugat sau te-a presat vreodată cineva să trimiți o poză sau un mesaj cu conținut sexual?

16. Ai auzit vreodată de o situație în care un coleg sau o colegă din școala ta a trimis cuiva o poză nud?

17. Ce ar face prietenii tăi dacă cineva le-ar cere o poză nud?

18. Ți cer vreodată prietenii tăi să le trimiți poze nud cu tine?

19. Ce ai face dacă un prieten ți-ar spune că a trimis poze nud cuiva?

20. Pe o scară de la 1 la 10, cât de greu ți-ar fi să-mi spui dacă cineva ți-ar cere o poză nud?
[5 fiind foarte greu]

21. Mi-ai spune dacă cineva te-ar șantaja sau amenința?

22. Mi-ai spune dacă cineva te-ar amenința că va distribui o poză cu tine?

23. Știi ce înseamnă consimțământul sexual?

4. Cum procedezi în cazul în care ai o suspiciune?

Dacă recunoști semnele traficului de persoane sau de minori sau ale abuzului sexual la copilul tău sau dacă suspectezi că cineva ar putea fi o victimă a acestor infracțiuni, alertează imediat poliția.

Începând din 5 iulie 2021, persoanele care iau cunoștință de infracțiuni asupra minorilor sunt obligate să anunțe acest lucru. Cei care nu raportează riscă pedepse cu închisoarea (Art. 266 alin. 1¹ din Codul Penal).

Printre infracțiunile care trebuie raportate se numără:

- infracțiunile de trafic și exploatare (care includ și folosirea prostituției infantile, sclavia, etc.);
- infracțiunile împotriva integrității și libertății sexuale (care includ violul asupra unui minor, agresiunea sexuală, coruperea sexuală);
- folosirea unui minor pentru cerșetorie;
- autosatisfacerea în fața unui minor sub 16 ani;
- trimiterea de mesaje către minori sub 16 ani care invită la vizualizarea de filme pornografice;
- invitarea minorilor sub 16 ani într-un anumit loc pentru a întreține relații intime.

Concluzie

Numere de contact

Trimite un mesaj pe

WhatsApp eLiberare
(+40)757749845

119

Telefonul copilului

0800 800 678

Telverde - Agenția Națională
Împotriva Traficului de Persoane

În concluzie, subliniem importanța de a avea conversații deschise și oneste cu copilul tău despre siguranța în mediul online. Sperăm ca prin încorporarea exemplelor practice de discuție și a ideilor furnizate în acest ghid, împreună cu utilizarea aplicațiilor eficiente de control parental¹⁷, să ai posibilitatea de a naviga mai ușor peisajul digital alături de copilul tău.

Împreună, putem crea un mediu sigur care promovează încrederea, comunicarea și protecția împotriva potențialelor riscuri ale abuzului și exploatarei sexuale.

¹⁷Asociația eLiberare, Controlul parental și alte măsuri de siguranță, <https://www.eliberare.com/2024/05/controlul-parental-si-alte-masuri-de-siguranța/>.

Bibliografie

1. Codul Penal din 2009 (Legea nr. 286/2009), Monitorul Oficial nr. 510 din 2009, cu modificările și completările ulterioare.
2. DIICOT, *Comunicat de presa 23.11.2023*.
3. ANITP, *Analiză succintă privind victimele traficului de persoane identificate în anul 2022*.
4. Asociația eLiberare, *Controlul parental și alte măsuri de siguranță*.
5. Asociația eLiberare, *Raport de cercetare cantitativ. Studiu asupra percepției tinerilor despre riscurile din mediul online, februarie 2023*.
6. Interland, *joc Google despre pericolele internetului*.
7. *Thorn for parents*.

